

# UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

**Uredništvo Učiteljskega Tovarisa**  
v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljave je pošiljati franko.

**Učiteljski Tovarish izhaja vsak petek popoldne**  
Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Vse leto velja . . . 10.— K  
pol leta . . . 5.— " "  
četrt leta . . . 2.50 " "  
posamezna številka po 20 h.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste,

če se tiska enkrat . . . 16 h  
dvakrat . . . 14 " "  
trikrat . . . 12 " "

za nadaljna uvrščenja od petit-vrste po 10 h.  
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto.  
Priloge poleg poštnine 15 K.

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

**Upravništvo Učiteljskega Tovarisa**  
v Ljubljani.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

**Prihodnja številka „Učiteljskega Tovarisa“ izide dne 26. julija 1918.**

## Razglas.

Po sklepu vodstva Zaveze avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva z dne 7. julija t. l. se vrši delegacijsko zborovanje dne 3. in 4. septembra 1918 v Ljubljani, in sicer dne 3. septembra seja upravnega odbora in posvetovanje v vseh petih odsekih, dne 4. septembra pa delegacijsko zborovanje.

Vzpored priobčimo v eni prihodnjih številkih.

VODSTVO ZAVEZE.

## Reforma učiteljšč.

Vlada je predložila državnim zbornici načrt reforme »zakona o izobrazbi učiteljstva in učenem usposobljenju za splošne ljudske in meščanske šole«.

Dolžnost učiteljstva je, da zavzame svoje stališče o tem vprašanju in k temu načrtu. Okrajna učiteljska društva, deželne zveze, in konečno delegacija »Zaveze« se ima nujno pečati s tem vprašanjem. Sestaviti moramo načrt bodoče, reformirane učiteljske izobrazbe, notranje sestave in uredbe istega in vnanje, t. j. zakonitih določb o tem. Zavzeti moramo svoje stališče tudi napram zakonskemu načrtu, ki ga je predložila vlada zbornici poslancev.

Dolžnost vseh onih tovarišev in tovarišic, ki so se že pečali s tem vprašanjem ali imajo podatke za isto, je, da podaje svoje referate pri okrajnih društvih ali pošlje snov šolsko-politiškemu odseku, ki določi glavnega referenta za delegacijo »Zaveze«, oziroma se sami prijavijo odseku kot take ter predlože svoj referat. Posebni pozivi za to menda niso potrebni in je sodelovanje obsebi umevno!

Načrt zakona, ki ga je predložila vlada zbornici, govori samo o zgoraj navedenem delu celotnega državnega ljudskošolskega zakona, torej samo o enem delu celote. Načrta ne prinašamo še za danes, ker sodi specialna debata o njem vsekakor pred okrajna društva, zveze in delegacijo »Zaveze«, in po obravnavi in s popolno kritiko pred naše ljudske zastopnike in v javnost; ni tudi naš namen, da bi načrt zakona kritikovali podrobno.

Zavzeti hočemo samo svoje principielno stališče napram celotnemu predloženemu zakonu in s tem poseči le v glavno debato.

Reforma šolskih vprašanj se mora vedno izvajati v celoti, in se ne sme nikdar reformirati samo en del, brez ozira na drugo šolstvo. Vsa šolska vprašanja so en sistem, ki se razteza od ljudskega šolstva do najvišjega — vseučilišnega in mora biti vezan ves sistem v harmonično celoto. Najbolj pereče vprašanje pri reformi učiteljstva je danes prehod iz srednje šole v učiteljstvo, od enotne srednje šole, ki mora dati človeku temeljno, splošno izobrazbo, v strokovno šolo, ki mora biti zopet harmonično vezana in tako urejena, da omogočuje še vedno vstop do visokega strokovnega šolstva. Reševanje vprašanja reforme učiteljstva brez ozira na srednjo šolo, ki naj se preustroji tako, da bo izhodišče k vsemu strokovnemu šolstvu, je enostransko in nepopolno. Predloženi zakonski načrt je obravnavan kot nekaka celota, in sam sebi namen, ter je z razširjenjem učne dobe pri strokovnem šolstvu v pet letnikov izvršena reforma pri vrhu namesto pri korenini. Namesto da bi pridelali učni čas spodaj, pri spošni izobrazbi, na katero naj potem zidamo, pred vstopom v učiteljstvo, da bi postala predizobrazba enotna in s tem nadaljevanje sigurnejše, je bilo zopet pridelano pri vrhu, tako da ostaja zopet učiteljska naloga podajati šele splošno in temeljno izobrazbo, ki pripada pravzaprav srednji šoli. Statistično bi mogli dokazati, kako neenotna je predizobrazba učiteljskega naraščaja ob vstopu na učiteljstvo in iz tega izvajati posledice, kako kvarno je to za sestavo učnega načrta, vsega sistema in uspehov. Je pa še drugo zlo pri tem, to namreč, da je že mlademu človeku zgodaj zapечатena in odločena usoda za poklic, do katerega — ko pride do zavesti — morda nima veselja. V nasprotnem slučaju bi po enotni, višji in temeljiti splošni izobrazbi ovrgli ves sistem in bi lahko spreminili ves učni načrt učiteljstva; postal bi temeljito moderniziran, in učna doba lahko krajša brez škode za stroko, ker bi bil čas, ki se sedaj uporablja za splošno izobrazbo, izključno strokovni izobrazbi na razpolago. Izguba časa pri predizobrazbi bi bila nadomeščena s hitrejšim absolviranjem strokovne šole. Temeljitejša bi bila tudi strokovna izobrazba, ker bi preostalo mnogo časa samo strokovni in praktični izobrazbi. Lahko bi pa tudi izobrazbo zvišali na podlagi moderniziranega učnega načrta, da bi priklopili relativno obilgato moderne predmete, ki jih potrebuje učitelj tudi izven šole kot socialni član družbe, svojega naroda in svoje države ter mu omogočili s tem, da razvije svoje zmožnosti in vstopi po tem tudi lahko v visoke šole. Učiteljska izobrazba bi imela temeljiti

na principih svobode vede, ki ji mora biti prideljena svoboda vzgoje in mora imeti vse garancije narodne ravnopravnosti ali svobodo narodnosti.

Vsega tega dosedanja državna zakonodaja ne daje, in novi zakonski načrt tudi ne vsebuje ter je iz vseh navedenih ozirov konservativnejši od starega ter nesprijemljiv, ker pridejo pri obravnavi istega še drugi momenti v poštev.

S statistiko lahko dokažemo, da pada število moških učnih moči na ljudskih šolah; statistika jasno govori o protipostavitvi razmerju moških in ženskih učnih moči na posameznih zakonito moških določenih učnih mestih; statistika bi nam pokazala, koliko absolutovov in absolventov učiteljstva se res posveti učiteljskemu stanu, koliko jih vstopi v druge poklice in koliko jih ostane doma. Jasno bi nam bila s tem predložena slika nazadovanja in propadanja stanu kot takega. Državi ni resno do povzdige stanu, to je že pokazala pri prvotnem zakonu, ker je prepustila vse breme šolstva in učnih moči občinam in deželam, medtem ko si je na drugi strani držala skoro povsod vrhovne pravice in oblast. Vzrok vsemu je, da ni jasnega določila, ki bi zagotovilo učiteljskemu zadostni gnotni položaj; pri finančnih vprašanjih je pač pustila država avtonomno pravico občinam in deželam, pustila jim je breme, namesto da bi jim dala pravice in vzela breme nase, kar bi bilo gotovo v prosep šolstva, in bi šolski zakoni ne naleteli na toliko nasprotstva pri ljudstvu, kakor so prav zaradi tega. Če bi si pravice delili narodi sami in bi breme nosila država, bi bile pravičnejše razdeljene pravice in breme in to ne samo z ozirom na ljudsko, temveč tudi na drugo šolstvo! Ves vzrok nazadovanja učiteljskega stanu ima izvir edino v slabem, popolnoma neprimerem gnotnem položaju in upravičeno lahko trdimo danes, da se bliža zaradi zanemarjenosti od strani države to vprašanje že kritičnemu štadiju in ga bo kmalo šteti že med socialna vprašanja, ker bo imelo to zle posledice na vzgojo in izobrazbo narodov. Kako naj se naraščaj posveča učiteljskemu stanu, ko mu pa celo stanovi z razmeroma manjšo izobrazbo in manj odgovornega in napornega truda prinašajo boljši zaslužek, boljše eksistenco in boljše bodočnost. Zato je brezuspešno reševanje vprašanja dvigniti učiteljsko izobrazbo brez hkratne rešitve gnotnega vprašanja. Ta zakon je brez zakona o regulaciji plač nesmisel, ker sta obe vprašanji v neverjetno tesni zvezi. Toliko časa, dokler ni rešeno gnotno vprašanje učiteljstva, toliko časa ni misliti, da bi se narod iz poklica po-

svečal učiteljskemu stanu, in bi prihajal boljši material na učiteljstva. Vsak načrt reforme je zaman! To nam vlada indirektno prizna, ker le zaradi slabjšega materiala je primorana razširiti učno dobo na pet let, in ne da bi s tem reformirala kaj učni načrt. Navzlic petim letnikom bi ostala izobrazba ista, ker bo material vedno slabši, število učiteljstva bi pa celo s tem zakonom padlo, ker se podaljša učna doba in se pri drugih poklicih z manjšo izgubo časa pride prej in do boljšega krana.

Gotovo je torej, da je ta zakonska predloga brez hkratnega zakonskega načrta o ureditvi učiteljskih plač — zgrešena; je pa še tretji tehten razlog proti temu zakonskemu načrtu.

Država si je prisvojila pravico ustanovljanja učiteljstva in si je pridržala tudi vrhovno pravico in oblast nad vsem šolstvom. Posebno si je pa pri učiteljskih prisvojjala privilegije in vpliv tudi na učni jezik. Krivična je bila država našemu narodu in upravičen je bil boj državnih poslancev (Cehov, Jugoslovancev, Poljakov in Italijanov) leta 1869. v državni zbornici, ki so pobijali ljudskošolski zakon z avtonomističnega stališča, posebno so nastopali proti § 6, ki ne daje pravzaprav nikakih pravih garancij narodnim manjšinam in zatiranam narodnostim, in so pobijali oddelke III., IV., V. tičeče se ravno učiteljske izobrazbe in pravnega razmerja učiteljstva. Krivice bi nam pokazala primerjalna statistika nemškega šolstva in njega napredka otedaj, proti razvoju našega šolstva in otega prizadetih narodov. Dokaže nam pa tudi to potreba, s katero moramo graditi svoje narodno šolstvo ob mejah, ki ima obrambni značaj, in ono nemško šolstvo ob naših mejah, ki ima napadalni značaj, a ga močno podpira država. Boj proti germanizirajočemu državnemu centralizmu je popolnoma upravičen! Razvoj nemškega šolstva vseh tipov je v teh letih mnogo večji nego oni drugih narodov, to pa zato, ker je država povsod ščitila in protežirala nemške manjšine napram večini, nasprotno pa pomagala zatirati drugonarodne manjšine v krajih nemških večin. Upravičeno zahtevamo, da se centralistični državi vzame vrhovno vodstvo iz rok in se isto izroči narodom samim, ker država je bila zaščitnica nemških raznarodujočih in imperialističnih stremiljenj! Vlade so izrabljale državno avtoriteto v prid nemškemu narodu. Kakor je bil šolski zakon oznanjevalec konfesionalne ravnopravnosti, tako ne daje nobenih garancij za narodno ravnopravnost, posebno pa v sedaj zopet predloženih oddelkih. Zato je udeležba pri obravnavi tega zakona brez temeljne preosnove absolutno nemogoča. Prvi pogoj za garantirano pravičnost in ravnopravnost je edino preosnova člena XIX. državnega osnovnega zakona, da se res vsem narodnostim v državi da avtonomija in ravnopravnost v vseh narodnih oziroma in na podlagi te šole, da se izdela zakone, ki nas vežejo vse in so res od države predloženi le v občo socialno korist vseh narodov.

Prvo je, da se preustroji Avstro-Ogrska država v federativno državo, da bodo narodi avtonomni in bodo sami gospodarji tudi nad svojim šolstvom. Edino to nam daje garancijo za našo narodno svobodo! Temu načelu je pa posebno predloženi oddelek ljudskošolskega zakona nasproten!

To bodi naše principialno stališče. Do podrobne obravnave zakona in stališča pride v delegaciji »Zaveze!«

## LISTEK.

### V spomin

učitelju-poročniku Jankotu Muhi.

(† 11. sept. 1917.)

Grob zeva globok, globok in širok  
sred mladih livad. —

Ah, koliko sanj pokopljejo vanj  
in koliko nad! . . .

Bojna črta! Vidim te pred seboj v duhu. Solnce seva na zemljo in ona žari, razkreta nele od tvojih žarkov, marveč od divjega ognja topovskih moči.

Večkrat sem vas gledala, o gore razrite, in dozdevalo se mi je, da zrem v odprta žrela vulkanov, ki bruhajo iz sebe smrt in pekel. Velikanski stebri dima so

se dvigali iz vaših pobočij proti sinjemu nebu. Le za kratek hip je včasih ponehal šum — a nato zbesnel še siloviteje, še pogubonosneje. — In v dolinicah vaših so molčale vasice, molčali ljudje kot zakleti, topovdani v svojo žalostno usodo. Zadenela je v mehkih večerih ubrana pesem čez poljane, sredi vasi je zaigrala krasna godba. — A ti zvoki nas niso navdajali z sladkostjo, marveč trgali so nam srca, da smo hoteli glasno plakati — a ni nam bilo mogoče.

Grobovi za vasjo so se širili. Dan za dnevom so se množili v nepreglednih vrstah.

In ko je bil prvi pokopan, so plakali, krčevito in neutešljivo starčki in dekleta. Pozneje smo se privadili temu in hodili brezbrizni mimo teh gomil. Umirali so — a na njih mesta so stopali drugi, krepki in silni.

Tako so se vrstili tedni, meseci, leta. Nekaterim je smrt prizanašala dolgo, dolgo. V groznih nočeh jih je poljubljala mimogrede rahlo in komaj slišno — a umorila jih ni. — Pustila jih je živeti.

Zakaj?

Zato, da so verovali, da so upali v življenje, bolj živo kot kedaj prej.

Dajala jim je pokušati svojo kupo težav, polagoma in vztrajno — a pustila jih je živeti, mučiti se, trpeti.

Do konca? Do zmag? Do ustajenja? — O, ne! Pokončala jih je bliskoma, ko si ji je zdelo dovolj. Pahnila jih je zavrtno v zrelo pogube.

Le težek vzdih, zamolkel klic — v ropotajočo noč — in ni bilo več junakov...

In lopate so kopale nove grobove in vanje so polagali strte nade ljubečih src, uničene sanje — o pravljici življenja. —

Zorka.

Onim, ki se bavijo z vprašanjem šolske reforme, je neobhodno potrebno, da čitajo brošuro:

### »O ŠOLSKI REFORMI.«

Spisal dr. Dragotin Lončar, c. kr. profesor. Naroča se v »Učiteljski tiskarni«. — Cena: 50 h — po pošti 60 h.

## Ali smo res posvečeni poginu?

I.

Glavno glasilo nemške socialne demokracije na Dunaju »Arbeiter Zeitung« razpravlja že delj čas o vprašanju, ali more živeti delavec z družino na Dunaju s tedensko plačo 110 K. Navaja n. pr. zgled: delavec z ženo in štirimi otroki potrebuje dnevno za ena usta — jedo namreč vsi v takozvani vojni kuhinji — 1 K 80 h ali tedensko znašajo njegovi stroški to-le:

|                             |         |
|-----------------------------|---------|
| vojna kuhinja šest ust      | 64.80 K |
| stanarina . . . . .         | 12.— «  |
| bolniška blagajna . . . . . | 2.50 «  |
| skupaj . . . . .            | 79.30 K |

Tedensko mu tedaj še ostaja 30 K 70 h in s to vsoto naj krije še sledeče izdatke: vsakdanji zajutrak in vsakdanjo večerjo kakor tudi še nedeljsko kosilo; dalje razsvetljavo, kurjavo, tramvajsko vožnjo, šolske potrebščine za otroke, časopise, društvene prispevke. Seveda popraviti in kupiti je tudi še treba kak par čevljev, obleko, perilo itd. In kako naj vse to pokrije s tedenskim zneskom 30 K?! — V članku posebno poudarja doslovno navedeno to-le: Der Staat darf seine Arbeiter nicht in Verhältnissen leben lassen, die es verschulden, dass Hunderte graubärtiger Männer, die ihr Leben lang brave, ehrliche Familienväter gewesen sind, in ihrem Alter der Verschuldung erliegen, sich an fremdem Eigentum zu vergreifen. — In ker je sedaj zaradi vzornega Seidlerjevega gospodarstva in zaradi neprimerne velikodušnosti naše zaveznice Nemčije nastala na Dunaju takozvana krušna nevarnost, ker so morali dosedanja delež kruha za polovico zmanjšati — je »Arbeiter Zeitung« vsa v ognju in zahteva zdatnega poviška vseh delavskih plač. In ta zahteva je kategorična! —

In mi?

Kot najpopolnejši in najidealnejši zemljani lahko shajamo z onimi plačami, z onimi dohodki, ki smo jih imeli v mirnih časih pravijo, da je oni človek najpopolnejši, ki najmenj potrebuje. In po tem se menda ravna naša deželna in c. kr. oblast.

Vzemimo le Kranjsko za zgled.

Polovico kranjskega učiteljstva je danes v III. in II. plač. razredu in to smo oni učitelji, ki imamo s svojo družino, s svojimi otroki največ stroškov. Vzemimo tudi zgled očeta učitelja z ženo in štirimi otroki. Povprečna mesečna plača 140 do 165 K. In stroški? Kje hočemo pričeti? Vzemimo živ zgled: imam 2 otroke v Ljubljani v šolah, plačujem mesečno po 110 K, to je 220 kron, poleg tega plačujem še posebej za svečavo, šolske potrebščine in drugo mesečno 8 do 10 K. Doma smo še štirin in tu plačujem sedaj v gotovini: stanovanje mesečno 10 K, zavarovalnino za se in otroke mesečno — 25 K — imam namreč zavarovane vse štiri otroke in sebe za življenje in smrt kot skrben oče.

Cena živil je pa tu sledeča: 1 kg fižola 12 K, 1 kg kaše 7 K, 1 kg krompirja 3 K — če ga sploh dobiš — 1 kg pšenične moke 16 do 18 K, 1 kg ješprenja 10 K, 1 kg masti 50 do 70 K, 1 jajce 1 K, 1 l mleka 1 K, 1 kg surovega masla 30 K, 1 kg mesa vsako soboto 10 K, 1 kg kuh. masla 40 K, 1 kg ajdove moke 12 K, 1 kg koruzne moke 5 K. — Ako pa hočeš dobiti pri trgovcu 1 kg cukra, in imajo ga nekateri še precej, plačaj 16 K. — 1 par čevljev z gumijevimi podplati 80 K, o obleki pa še ne govorimo — ker tu so sploh take cene, da je joj. — In sedaj naj pride najslavnejši računarski in najizračuna, kako hočemo živeti s svojo sijajno plačo. — Resnično, da nam je dal naš deželni odbor trikratno dobavni prispevek okrog 1600 K, toda to je iz državnih prispevkov in kaj naj si nabavimo s to vsoto? V pokritje tega nabavnega prispevka pa nismo za to dobili nikake vojne podpore niti za mesece januar do konca junija, to je ravno šest mesecev in teh šest mesecev je pela svojo vzvišeno pesem prekrasna plača 160 K. Resnično je udi, da nam je prišlo deželni odbor meseca maja z velikanskim zneskom 250 K tudi za 6 mesecev ali za mesec 41.66 K poviška, tedaj mesečno 160 + 44.66 K = 241.66 K. —

Aprovizacijo imamo pač tudi tu, a deluje tako izborna, da ne dobimo po dva, do tri mesece nič cukra, moke in sicer edino le koruzno — po 2½ kg na osebo — tudi mesečno.

Sedaj pa prihajajo naša slavna c. kr. oblastva od prve do zadnje inštanice in zahtevajo od tebe, da delaš pri vseh mogočih dobrotah podjetij, da delaš za vse mogoče dobrotne naprave, in slednjič ti kaže še kak posebno »briljant« nadzornik, ki pri nadzorovanju kar po % zračuna, koliko otrok zna, koliko ne. — In če ni uspeh tak, da jih zna vsaj 70 %, ti naprti disciplinarno preiskavo, dobiš v najmilejšem slučaju ukor, ki ti vsaj za tri leta poviže petletnico po 80 K — drugače te pa še predlaga v kazensko preiskavo. Seveda, mož ne premisli, da so vojne razmere in da ima mogoče tvoj razred 60 do 80 otrok.

In pri teh razmerah bodi še idealen?! (V prihodnjih razmotrivanjih se hoče mo ozirati tudi na druge kronovine.)

(Sledi še.)

\* Sicer smešno, a resnično! Da nalogo, vpraša, kdo zna, prešteje otroke, koliko se jih je oglasilo, in uspeh je tu. Op. poroč.

## Osnujmo si lastno aprovizacijo!\*

Pomagaj si sam, in Bog ti pomaga.

Na občnem zboru »Slovenskega deželnega učiteljskega društva v Ljubljani« o vel. noči sem stavil predlog, da vložim to društvo na c. kr. deželno vlado prošnjo, da naj le-ta sprejme tudi učiteljstvo v ravnostni kar se snujočo c. kr. drž. uradniško aprovizacijo. »Učit. Tov.« je prinesel v svoji 10. števil. na tozadevno vlogo »dež. učiteljskega društva« negativni odgovor c. kr. vlade, s kategoričnim »ne«, niste c. kr. uradniki.

Tedaj so nas tudi tu vrgli na cesto!

Na razpotju smo! C. kr. vlada nas ne priznati enakovrednim svojim uslužbencem, dežela nam tudi noče podeliti tistih udobnosti, kakor jih uživajo deželni uradniki, pomagajo si pa sami. —

Tok časa zahteva čim trdnješe zaslonbe in opore drug na drugega. In sedaj čas je pač že nešteto krat pokazal, da je ravno v osamosvojitvi spas ne le posameznih narodov, temveč tudi posameznih človeških stanov. V tem oziru so nam začrtali prav jasno pot nekake take osamosvojitve baš delavci v svoji premogočni socialno demokratiški stranki, kjer so se postavili v vseh življenjskih zahtevah na lastne noge. Ta, do skrajnosti izvedena lastna organizacija, jim daje ravno v sedanjem težkem boju za življenjski obstanek dovolj garancije, da lahko in prav uspešno prenašajo vso mizerijo vsakdanjega preživljanja.

Vsak večji obrat, vsaka tovarna ima svojo lastno aprovizacijo, ki se po dosedanjih skušnjah dobro rentira.

Nihče ne more zanikati, da si ne skuša slovensko učiteljstvo, organizirano v »Zavezi«, osamosvojiti in da si svojega gospodarskega programa ne želi spopolnjevati do skrajnosti. In kar moramo s ponosom poudarjati, naši gospodarski načrti nam prav dobro in srečno vspevajo. Pač najboljši dokaz, da imajo zdravo in realno podlago.

Na zadnjem delegacijskem zborovanju v veliki noči je bil sprejet tudi širši gospodarski program, ki naj še bolj poglobi in raztegne naš gospodarski program. In mislim, da lahko kot nekako prvo točko tega novega programa postavimo zahtevo po osnovi lastne aprovizacije, ki naj nam pomaga vsaj deloma iz te nepopisne beračije, iz tega neznosnega, počasnega umiranja.

Naša aprovizacija imej svoj glavni sedež v Ljubljani, a podružnice si osnuj v vseh večjih mestih, kakor v Trstu, Gorici, Celju, Mariboru itd. Le te podružnice bi dobivale iz glavne aprovizacije za svoje člane neobhodno potrebne zaloge, oziroma bi nakupovale po dotičnih deželah živila za centralo, ki jih v tej ali oni deželi ni dobiti. — Umevno, da bi centrala, oziroma posamezna podružnica ne mogla dobaviti posameznikom pripadajoča živila, temveč le — tem bi morali iti na roke posamezni okrajni, v to pooblaščenim zaupniki, ki bi dobivali mesečno za tisti okraj namenjena živila. Seveda, posamezniki bi morali iskati njim namenjeni delež sami pri dotičnih okrajnih zaupnikih.

Aprovizacija bi slonela finančno na deležih a podjetje naj početkoma denarno podpre naša, tako lepo se razvijajoča hranilnica. —

Mogoče, da mi bo kdo tu ugovarjal, da je pri takem podjetju treba izvežbanih tr-

\* Ljubljansko učiteljstvo je ustanovilo aprovizacijski odbor, ki sestoji iz 20 članov. V tem odboru so združeni zastopniki Zaveze, Slomškove zveze, nemškega Landeslehrervereina in vpokojenega učiteljstva. S pohvalo moramo priznati, da je odbor jako marljiv in da je dosegel že marsikaj v korist ljubljanskemu učiteljstvu.

govskih moči itd. Ne tajim, da ne, a pomislimo, da preskrbimo ravno tu lahko enemu ali drugemu tovarišu, ki ga je žalostno poglavje denunciatstva ali pa po nedolžnem dobljenega »p. v.« vrglo na cesto — vsakdanji kruh. In koliko učiteljskih hčera, ki so dovršile trgovsko šolo, bi ravno tu lahko dobile svojo službo. —

Grem še dalje! — Ta ali oni mi bo ugovarjal, da bo ta posel trajal le ob času vojne. — Nikakor ne! Iz te začasne aprovizacije naj se ustanovi poznejše učiteljsko konsumno društvo, ki naj vzame v svojo oskrb vse ono učiteljstvo, ki je sedaj organizirano v naši »Zavezi«. In to, na najširši podlagi osnovano konsumno društvo nas osamosvoji v marsikaterem oziru, nam prinese mnog preostani vinar kot podporo k naši organizaciji in slednjič dobi ta ali oni preganjani tovariš lahko varno zavetje. Povdarjam pa, da si mislim to aprovizacijo edino le osnovano pod okriljem naše »Zaveze«.

Tovariši, razmišljajte zadevo in poročajte!

Iv. Šega.

## Perspektiva mladih.

(Konec.)

Javnost. — Šola. — Narodnost. — Slovinstvo. — Jugoslovanstvo. — Samozobrazba. — Gospodarstvo. — Prosveta in kultura. — Politika. — Izvenstrankarstvo. — Socialno vprašanje. — Demokratizem. — Svetovno naziranje. — Sokolska ideja. — Stan in organizacije. — Vzajemnost in solidarnost.

### DEMOKRATIZEM.

Socialno vprašanje je teorija našega ideala bodoče družbe in svetovnega nazora; demokratizem je praksa in geslo, po katerem naj se izvaja, to je: Praktično jedro in temelji vsemu našemu delu in stremljenju bodi demokratizem, naše demokratsko naziranje in prepričanje!

Demokratizem mora uničiti vse privilegije, ki temelje samo na tradicijah in zgodovinskem pravu, ter ima zasnovati novo družbo, ki bo osnovana na temelju osebnih zmognosti. Demokratizem mora odpreti svetovni trg za vse, poedincem in vsem narodom, da se bodo smeli in mogli udeleževati na svetovnem trgu svobodno vsi, napredujoč in upoštevajoč po zmognostih, ne pa, da bodo deležni bodočnosti samo privilegirani poedinci in privilegirani narodi. Oblast v politiki izroča demokratizem vsemu narodu ter negira vsekakršne predprave posameznikov, stanov in narodov, ki miso pridobljene in ohranjene z delom in individualnimi zmognostmi.

Individualizem, ki temelji na kapitalizmu in varstvu njegove svobode se mora umakniti socializmu, ki bazira na upoštevanju individualnosti le na temelju dela in osebnih zmognosti; privilegirana aristokracija mora oddati svojo nadvlado demokratizmu, da pridejo pri soodločevanju na vladi vsi v poštev in zahteva, da postane aristokracija ravnopravna z drugimi člani družbe.

Demokratizem je rodil boj proti nadvladi, izkoriščanju in zatiranju; odpravlja nadvlado narodov in avtonomijo. Demokratizem se bojuje za občo socialno pravo, in ker je boj za nadvlado med narodi le tekmevanje med kapitalisti, je boj za avtonomijo in proti izkoriščanju tudi boj proti kapitalizmu in hkrati boj za občo socialno pravo. Demokratizem postavlja temelje nacionalni avtonomiji in postavlja pravilo pouka v materinščini proti umetno zasnovani premoči in raznarodovanju. Demokratizem zahteva odpravo vladajočih slojev in odpravo vladajočih narodov.

Samo zgodovinskega prava demokratizem ne priznava, ker se drži razvojnega načela: **nič ni stalnega, vse se razvija in je dobro le toliko časa, dokler se ne preživi, potem je novo dobro toliko časa, da v razvoju ne propade.**

Dosedanja družba se mora razbiti, ker je krivična načelom demokratizma. — Bodočnost mora biti zasnovana na ravnopravnosti vseh članov družbe in ravnopravnosti in sporazumu narodov.

Dejstvo torej, da so ravno takozvani »nižji« sloji najbolj potrebni pomoči, da je socialni duh, ki preveva naša srca, ravno njim v korist in da nam je mogoče govoriti o napredku naroda le tedaj, če so napredovali vsi sloji; da je narod v resnici izobražen šele tedaj, ako so izobraženi vsi sloji tega naroda; to spoznanje je temelj demokratizma. Razredni boj je potreba dobojevat!

In narodu, ljudstvu, vsem zatiranim in zapostavljenim slojem pomagati in od pomoči — saj sodi učiteljstvo samo tudi med nje! — ni le naloga učiteljstva, temveč je tudi sveta dolžnost vse naše inteligence!

Princip demokratizma se kaže v tem, da se ne odtujuje zatiranim slojem, temveč mora odsevani v tem, da se duševno in gmotno dvigne, vse zatirane in zapostavljene in družbo izenači v duševnem in moralnem oziru. Zato je poniževalno delitev po stopnjevalnih kastah popolnoma zavreči, saj smo vsi ljudje in vsi potrebni člani družbe.

Demokratizem zahteva, da noben del naroda ne živi od miloščine; ne vršimo socialnega dela, kakor bi delili in izkazovali milosti, temveč utrdimo v ljudeh vero, da jim dajemo le njihovih pravic, ki jim jih je družba dolžna dati.

Wilson pravi, ko govori za pravice ljudstva: »Nočem živeti na račun ljudo, milosti, humanitete. Nočem, da bi vlada za mene skrbela naravnost ali po svojih organih. Hočem samo, da odločuje pravo in pravičnost. Dajte mi pravo in pravičnost, in jaz vzamem skrb za sebe na sebe samega. — Nočem živeti pod nobenim Gospodom, pa naj bi bil ta še tako blagohoten. Rajši bi gladoval kot svoboden mož, nego da bi bil krmiljen po razpoloženju drugih. Pravičnosti hočemo, ne pa naklonjenosti in prizanesljivosti in pomoči iz usmiljenja. — Blagohotnost ni nikoli razvila niti človeka niti naroda! Vsi veliki načrti socialnega dvigovanja so osnovani na pravičnosti, ne pa blagohotnosti.«

Z demokratiziranjem je napovedan boj vsakemu nasilju, privilegijem in tiraniji, proti katerim se bojujemo, to je boj proti vplivu, ki ga imajo na zakonodajo in vso javno upravo organizacije, ki ne predstavljajo ljudstva.

Vlada je odgovorna za vsa svoja dela ljudstvu in ima pravico opravljati svoje posle samo toliko časa, dokler ima zaupanje ljudstva; demokratski princip zahteva odpravo vseh tajnih pogodb, ki se tičejo javnih vprašanj ter odpravo tajnosti v upravi. Wilson pravi o tem, primerno nam: »Naša politika se očisti, ko si ustanovimo odgovorno vodstvo. Dosej nas vodijo neodgovorne osebe, ki stoje izven zakonodajstva, osebe, ki so politični stroji. . . Zastopam mnenje, da napram ljudstvu ne sme imeti nobena vlada nobene tajnosti in da je dolžnost vsakega javnega uradnika, kadarkoli ima priliko, svojim sodržavljanom podrobno razložiti, kaj se godi notri, v njegovi pisarni.«

Prvo se ima pa princip demokratizma izvajati pri nas samih, v naši organizaciji, ako ga hočemo uveljaviti in izvesti drugje. Podlaga naši organizaciji naj bo naš stanovski demokratizem. V organizaciji smo vsi enaki in ni razlike med učiteljem in učiteljico, nadučiteljem in pomožnim učiteljem, oba uživata iste pravice; ne starost, ne služba, niti spol nas ne loči in predpostavlja v organizaciji. Demokratski princip organizacije se zrcali v tem, da se dajo vsi sklepi in vse postopanje vodstva vsem na znanje in da se pri načelnih vprašanjih da svoboda in priliko besede vsem, da vsakdo po svojem mišljenju in prepričanju izrazi svoje mnenje in se da priliko vsakomur za sodelovanje. Vodstvu se prepusti začasno tajnost le pri taktičnih vprašanjih tam, kjer jo lahko tehtno utemelji in opraviči. Oblika demokratizma in njega vlada je težja od absolutistične, ker je odgovornost večja! V demokratski organizaciji je vsem članom zagurjen dostop do vseh mest, in tudi pri delu zunaj nje, če so se izkazali za to sposobne; vsa podjetja, bodisi gospodarska ali kakova druga, so vsem dostopna in imajo služiti v občo stanovsko korist.

Zdemokratiziranjem stanovskih gospodarskih podjetij je najti primerne oblike, da postanejo last vsega organiziranega stanu, ter da ima soudeležbo mnenja in vpliv do njih vsakdo potom okr. organizacij.

Na ta način, da pristopijo te kot delničarji in te dajejo direktive in iniciative na posamezna gosp. podjetja potom gospodarskega odseka v centralni stanovski organizaciji (centralizacija gospodarskih podjetij!) direktno pa imajo vpliv na upravo, da njih zastopniki volijo odbornike posameznih gosp. podjetij. Vsako novo stanovsko gospodarsko podjetje se ima zasnovati in ustanoviti na taki združni pod-

laji. Vendar je upravo gosp. podjetij puščati na podlagi principa delitve dela samostojnemu odboru. Princip demokratizma zahteva, da se ne centralizira personalno gosp. podj., temveč stvarno, z ustanovitvijo centralnih org. (bank) in organizacijsko, za iniciativo in direktivo, le z gosp. odsekom v centralni organizaciji.

Demokratski princip priznava avtoriteto večine, ki jo postavlja manjšini v obliki discipline za predpogoj uspešnega dela, pač pa ne sme nikdar s silo zatirati mnenja manjšine, ki ga je uvaževati vsledkar. Pojma discipline se nima načelu demokratizma avtoritativno predpostavljati, temveč se ima celoti dati priliko odločevati v takih slučajih, da se obdrži načelo demokratizma.

V stanovskih, šolskih in drugih zastopih in korporacijah se uveljavlja princip demokratizma v tem, da učiteljstvo voli svoje zastopnike tja samo ter jih ne pušča imenovati in ne potrjuje od drugih oblasti ter zahteva od teh zastopnikov, da se drže vedno načel organizacije in zastopajo mnenje večine ter njih interese: isti princip velja glede nadzornikov, če hočemo biti dosledni demokratskemu načelu.

Demokratski princip pa hočemo razširiti in uveljaviti tudi dalje, in sicer v šolstvu, s tem, da zahtevamo, da se v prvi vrsti šolska uprava in ustroji šolstva na znotraj demokratizira in z zahtevo, da se šola v vseh ozirih odpre vsem slojem, da se vsem nudi enako izobrazbo in vzgojo, če so dani predpogoji zmožnosti in se poskrbi tudi za možnost pripomočkov, s tem da damo sredstva na razpolago.

Jasno lahko obrazimo našo demokratsko zahtevo v šolstvu s stavkom, ki ga je v to svrhu definirala erfurtski kongres socialne demokracije kot programno točko sedmimo, namreč:

»Šola bodi posvetna. Javne šole mora vsak obiskovati. Pouk je brezplačen, tako tudi učna sredstva in vzdrževanje v javnih ljudskih šolah in višjih učiliščih za iste učence in učenke, ki so po svojih zmožnostih sposobni za nadaljnjo izobrazbo«.

Dostavili bi samo še času primerno: Narodu je dati vseh šol, ki jih je potreben in ki jih sam zahteva, da more na podlagi njih razviti svoje zmožnosti in sile.

#### SVETOVNO NAZIRANJE.

Oblika svetovnega naziranja bodoče družbe se nagiblje k socializmu in demokratizmu, ki jemljeja in izvajata temelje etičnih načel in stremljenj iz krščanstva in krščanskega svetovnega naziranja, opušča njegova filozofska-teološka naziranja o svetu in o človeku ter ustvarjajoč trdem temelj družbi tudi z gospodarsko preuredbo družbe v praksi in sedanjosti.

Etičnega smisla in pomena verstva ne moremo negirati, temveč je vsega uvaževanja vreden. Priznavati je pa razvoj vede, prirodnoznanstva in filozofije ter izkušati odpraviti nasprotja, ki nastajajo. Versko vprašanje je enako potrebno znanstvenega proučevanja in razmotrivanja kakor vsako drugo vprašanje ter je nujno potrebno skladne in sporazumne rešitve z drugimi socialnimi vprašanji. Nar. radikalna struja se je svojedobno povečini izrekla, da se smatra vero za privatno stvar posameznika in je v tem smislu definirala tudi svoje stališče. — Mlada narodna socialna demokratska struja se pa postavlja na tozadevno stališče (Demokracija št. 1.) v sledeči definiciji: »Vsled našega naziranja o družbi ne moremo prezreti dejstva, da tvori versko čuvstvovanje bistveni del duševnega življenja pri pretežni večini naših ljudi, in da pomeni vsled tega veliko kulturno gibanje. Versko čuvstvovanje je prepojilo narodovo dušo tako, da je postalo bistveni del njegove osebnosti. Ker smo prepričani, da se čuvstvovanje ne da nikomur vsiliti, stojimo na stališču verske strpnosti in medsebojnega spoštovanja tako med verskimi družbami kakor med posamezniki. Da morajo verske družbe izvrševati svoje kulturno poslanstvo in da more in država zadostiti svojim nalogam, je popolna in vsestranska medsebojna neodvisnost obeh neobhodno potrebna; zato stojimo na stališču ločitve cerkve od države«.

Skupno z vsem vprašanjem negirati tudi etična in moralna načela krščanstva, je napačno; širjenje in pospeševanja verskega indiferentizma kot mazorotno sredstvo proti fanatizmu je tudi nasprotno pozitivnemu delu in pozitivni kritiki. Negacija mi kritika; zato je sama negacija in enostavno uničevanje etičnega in moralnega temelja verstva tudi škodljiv pojav, ker ima etika in morala v novi obliki biti podloga tudi novi socialni družbi in svetovnemu nazoru.

Vzgajati v duhu modernega časa, da nam bo mogoče delovati, ustrezajoč zahtevam in napredku današnjega časa, to je naš namen. Enotna naobrazba, ki jo naš čas zahteva, skrbi, da umevamo vse kul-

turno življenje, javljajoče se nam v raznih oblikah. In kot glavni taki zastopniki svetovnih naziranj, del vsega kulturnega življenja, imamo spoznavati filozofijo in religijo. Skupni smoter, ki ga imata, izkušajmo spoznavati: da spoznamo smisel in smoter življenja in razjasnimo svoje razmerje k poslednjim vprašanjem, je umevati poleg strokovnih ved in umetnosti tudi pomen filozofije in religije.

Potrebujemo razjasnitve o razvoju in bistvu raznih religij, da razvijemo pri sebi in pri drugih plemenito porazumevanje za strpnost in spoštovanje nasproti drugemu verskemu prepričanju in da razvijemo čut tolerantnosti. Poleg tega moramo zase in za druge zahtevati največje kritičnosti, odkritosti in v prvi vrsti svobodo besede v vseh življenjskih vprašanjih, kakor za znanost, tako za vse drugo.

Dosedanje neskladje med posameznimi predmeti v šoli in nasprotujoča si razvijanja in naziranja je potreba nujno odpraviti, da se nesoglasje odstrani in to v interesu etike in morale, da se ohraniti, ker sta vsakemu družabnemu redu nujno potrebni in v interesu poedinca, da se mu ohrani notranje sile, ki jih sicer izrablja za razjasnitev tega neskladja v prid njegovemu razvoju in zmožnosti njegovih notranjih sil. Zato je že šolo tako preurediti, da to odpade in se zagotovi svobodnejši razvoj poedinca in njegovih zmožnosti v njej. Temeljne točke in zahteve za to so:

1. Svoboda otroka, t. j. šola omogočuje, da razvije otrok svobodno svoje zmožnosti in sile, ki spe v njem.

To izkušamo doseči:

- a) s poučevanjem v materinskem jeziku,
- b) z znižanjem števila otrok v enem razredu,
- c) s tem, da ustanovljamo pomožne šole za slaboumne, malo nadarjene, telesno in duševno zanemarjene otroke,
- d) s tem, da odstranimo olajšave šolskega obiska,
- e) da preprečimo izrabljanje otrok pri delu,
- f) da odpravimo šolnino in takse ter damo otrokom šolske potrebščine za stonj.

2. Svoboda učitelja, t. j. skrbeti za to, da dobimo kar najpopolnejše vzgojevalce.

To dosežemo:

- a) z višjo, akademično izobrazbo učitelstva,
- b) s tem, da postanejo učitelji pedagoško neodvisni,
- c) s tem, da postanejo neodvisni, svobodni državljani,
- d) s tem, da jim se zagotovi brezskrbno gospodarsko, gmotno stanje.

3. Svoboda šolske organizacije, t. j. svoboda staršev, ki pošiljajo otroke v šolo.

To dosežemo:

- a) z uvedbo splošne in enake volilne pravice v vse zakonodajne in avtonomne zastope,
- b) z demokratizacijo in avtonomijo šolstva,
- c) z ločitvijo šole od cerkve
- č) in v to z ločitvijo države od cerkve.

Té oblike in izvedba teh načel je edina možnost, ki nam zagotovi zopeten razvoj zaostalega šolstva, odpravo birokratizma v njem in odgovarjajočega bodočemu socialnemu redu in družbi, da bo šola vzporedno korakala z razvojem in napredkom življenja samega, da bo nasledovala tudi vsak napredek takoj ter odgovarjala bodočemu svetovnemu naziranju, socialni in demokratični uredbi družbe, kar edino bo človeštvo sprejemalo kot neko zadovoljenje za vse prebito zlo v sedanjosti. Šola ima služiti novemu svetovnemu naziranju, dokler soodgovarja napredku časa.

#### SOKOLSKA IDEJA.

Ne samo duševna, čuvstvena in moralna vzgoja je naš namen, tudi telesna vzgoja in izobrazba nam mora biti sveta, ker le v zdravem telesu biva zdrava duša. Harmoničen razvoj in duševna, čuvstvena, moralna ter hkrati telesna povzdiga naroda ter z njim socialne družbe je namen popolne vzgoje. Roditi in vzgojiti človeka odporno silo človeštva: dvigniti narod in človeštvo v telesnem oziru kot podlaga duševnega in moralnega zdravja!

Sokolstvo je dostopno vsem dosedaj razvitim načelom, in ta načela tvorijo že sedaj bistvo sokolski ideji in ji dajejo ono zvišenost, ki ji ohranja in neizlojljivo moč in silo, s katero obvladuje nepristranost v narodu. Sokolsko gibanje je slovansko gibanje!

Zato je napačno, če so izkušali izrabiti tudi to v politiško strankarske namene!

\* Dr. Lončar: »Reforma šole«.

Tyrš pravi: »Sokolska stvar, kakor se obrača k vsem stanovom in vsem slojem, pomenja zaradi tega toliko, kakor telesno in tudi moralno vzgojo in poplmenjenje vsega naroda slovanskega, odgoj njegovo k zvišeni sili kreposti, plemenitosti in odpornosti in mora tudi stremiti za tem, da bi se končno ves narod združil v enem krogu — bistveno sredstvo in namen — vzgoje ostaja pa telovadba.«

Geslo društev je: poseči med najširše kroge naroda, med ljudstvo; po načelih mora biti ostro začrtana naloga demokratizma: da poseže brez razlike v vsak stan, vsak sloj in zadnjo kmetiško kočjo; zabava in z njo vzbujanje naroda k pridobitvi za svoje namene bodi le sredstvo in ne namen; v telovadnem oziru pa: skrbeti je, da bo našel v sokolskih vrstah vsakdo brez ozira na spol, starost in telesne zmožnosti sebi primerno telovadbo — edino te tri stvari so za uvrstitev posameznika merodajne, na vse druge razlike, kakor recimo stan, družabno stališče, izobrazba, se ne smemo ozirati, ker bi s tem zagrešili najgrši greh zoper skupnost, demokratizem in bratstvo, ki smo jih zapisali na svoj prapor.

Demokratizem in družabna vzajemnost sta dve krepki potezi sokolske ideje, katerih danes ne sme prezreti noben izobražen človek; enakost se prične tu uveljavljati in če nikdar prej, te prešine demokratski duh v onem trenutku, ko stojiš ob boku obrtnika ali delavca, ko dan na dan občuješ s svojim sobojevnikom za isto idejo — po mislih buržoazije — z nižjimi sloji. Nezaupnost izgine, na njeno mesto pa mora stopiti na eni strani spoštovanje, zaupnost, na drugi strani pa tem večje prijateljstvo, tem večja ljubezen do istih članov človeške družbe, ki jih je le-ta zanemarjala in čisto zaničevala, a jim hlinila svoje neresnično naklonjenost, kadar jih je potrebovala. Vnemati se bodo pričele v tebi iskre bodočega plamena, prešinjati te prične pravi socialni duh!

ln kdo bol, nego učitelj, je poklican biti nad apostol, te ideje sile in jakosti, da stoji kot načelnik in vaditelj v prvih vrstah sokolskih borcev! Izobraziti se mora tudi za izvenšolsko telesno vzgojo naroda.

Kakor vsem drugim vprašanjem, tako mora tudi temu vprašanju tvoriti teorija podlago vsemu premišljenemu in smotrenemu delu in je teorija predpogoj za onega, ki hoče stati v prvih vrstah med vaditelji. Zato se nam je tudi za to delo zgodaj pričeti izobraževati in vzgajati za telesno vzgojo in povzdigo naroda in človeštva. Izvir in izhajališče učiteljskega stanja naj bo tudi oklepajoči studenec naroda in izvir Sokolstva.

Kar je bilo pred deklaracijo pri nas ustanovljeno in zasnovano zgolj iz strankarskih nagibov in kar se je tedaj v škodo dobri stvari pričelo izrabljati za strankarske namene, to naj se zvišenemu namenu izroči nazaj — samo njemu! In nihče ne bo odrekel Sokolstvu, da ni najpopularnejša ideja vseh slovanskih narodov, ki veže vse narode brez razlike in vse stanove v njih brez razlike, da ni najlepša cvetka Slovanstva!

Telovadba je sestavno gibanje mišic z namenom ohraniti telesno moč in zvečati odporno silo — a koliko kreposti je pridruženih temu!

Kakor dober telovadec še ni Sokol, tako dober telovadec še ni dober vaditelj; dober vaditelj mora imeti vse najboljše lastnosti: vsa načela in teoretično znanje Sokolstva mu mora biti znano, mora imeti dar glasnega in razločnega povelja, dar energije in strogosti v izvrševanju povelja ter hkrati dar prikupljivosti in vljudnosti ter bratskega vedenja do podrejenih telovadcev, globoko zavest demokratizma in enakosti, ki jo mora imeti sam in jo mora umeti znati vcepjati v druge. Znati mora pridobivati in navduševati druge za sokolsko misel, poudarjajoč vedno nje pomen in nalogo.

Zato nam je potreba šole tudi za to, potreba je prirejati vaditeljske tečaje za učiteljski naraščaj, potreba jih je, s posebnim povdankom povedano, prirejati za učiteljsko dijaštvo v njega centrih. Tu naj se seznanijo s sokolsko idejo z bistvom in temeljnimi načeli Sokolstva, pouči o organizaciji, o zgodovini telovadbe in Sokolstva, o sokolskem telovadnem sestavu, o ustroju človeškega telesa in higieni o Sokolstvu na Slovenskem, Češkem itd., posebe o organizaciji slovenskega Sokolstva, o Tyrševem sestavu i. dr., o sokolski literaturi, o terminologiji in metodiki itd., itd. Tu naj prouči vse moderne panoge telesne vzgoje in izobrazbe, ki se imajo pridružiti temu načrtu in sestavu, športe in igre, na-

\* Prim. list vad. teč. T. S. Z. pri pos. odl. in def.

\*\* V Belgiji trpi javna telesna vzgoja naroda zaradi razkosanosti po pol stranki; drugje napreduje, ker ni strankarska.

menjene telesnemu napredku človeštva: turistiko in izlete, plavanje, sankanje, drsanje, nogometno igro i. dr., i. dr., kar je kraj, primerno, da se krepiti telo in volja.

Če hočemo doseči kak celoten napredek, se je potreba tudi v tej stroki izobraziti, je potreba delati smotreno, po gotovem načrtu. Tudi preprost telovadec naj opaža, da se pri Sokolstvu ne vadi kakor slučaj nanese, ampak po načrtu.

Naša naloga je še višja; izobraževati in vzgajati nam je samim vaditelje za društva, zakaj geslo za društva je: Kjer vaditelj ni, naj se napnejo vse sile in naj se žrtvuje vse, da se taki izobrazijo; od njih je v prvi vrsti odvisen napredek in uspešen razvoj društva. Ne kličite pomoči od zunaj; to je vedno le začasno, in kadar odpove, ste na istem stališču, kjer ste bili prej. Sami iz sebe morate razviti svoje sile!

Javna telesna vzgoja v našem narodu kakor v vseh slovanskih narodih je jako napredovala in je jako razvita. Ne koraka pa z njo vzporedno šola — niti ljudska, niti učiteljska — in je zaostala za njo ter ne odgovarja več napredku telesne vzgoje v javnosti — niti v sestavu, niti v terminologiji, niti v smislu. Če hoče danes šola odgovarjati napredku telesne vzgoje v javnosti, tedaj se mora preustrojiti v smislu javne telesne vzgoje v našem narodu, ima dobiti iste oblike, kakor jih ima naša javna telesna vzgoja in izobrazba, se mora otrestiti nemškega sistema, terminologije in se mora modernizirati s tem, da se ne samo teoretično razširi na vse panoge telesne vzgoje, temveč tudi v praksi ter da ne bo telesna vzgoja v šolah samo na papirju izvedena, temveč tudi dejanska.

Spraviti je v sklad našo javno telesno vzgojo in izobrazbo s šolsko, ker šola ima izključno biti predpriprava za nadaljnjo javno telesno vzgojo in je tudi njena naloga služiti njej in se vedno ozirati in ravnati po njej. Sedanje nesoglasje in neskladnost v metodi, sistemu in nazivoslovju kaže samo zastarelost in potrebo reforme šolske telesne vzgoje in izobrazbe.

In tu leži zopet obširno polje nove naloge. Natančno je zasledovati napredek sokolske literature in ves sistem prenesti v šolo ter delovati tudi nadalje za napredek in povzdigo telesne vzgoje s tem, da imamo literaturo telesne vzgoje v našem jeziku ter povzdigamo specialno sokolsko literaturo in teoretično.

Kadar bomo svoji gospodarji v svoji hiši, tedaj nam bo tudi po svoje urediti telesno vzgojo in izobrazbo in tedaj bo ona za nas imela neizmeren pomen in važnost, ker bomo iz nje črpali silo in moč za vse drugo delo.

Narodno-obrambno delo, da se ne širi refegatstvo, vrši že danes Sokolstvo; poleg družabnosti in telesne vzgoje, ki je nikdar dovolj ni mogoče poudariti, ima sokolska ideja tudi to, da nas navaja k delavnosti, nam krepki duha in nam s pomočjo fizične kreposti podeljuje tudi moč idej. Sistematično delovanje in navajanje k njemu s pomočjo pozitivnega drobnega narodnega dela, ki se uveljavlja v širjenju demokratske ideje, vzajemnosti, narodnosti, ideje smisla za telesno vzgojo, abstinence, oziroma zmernosti, antinikotinizma; s pomočjo predavanj, knjižnic, neposrednega pouka, poučnih izletov itd.; to bo dvigalo sokolsko idejo in ji dajalo ono večno moč in silo tudi v samostojnem narodu. Ta je te ideje zvišeni smisel.

Obsebi je umevno, ako si krepimo živce ter skrbimo za sistematično telesno vzgojo, da ne bomo toliko nekonsekventni, da bi si to, kar si pridobimo z naporom, zopet uničevali z nezmernim življenjem, z nezmernim uživanjem alkohola in nikotina. Alkohol in nikotin nam čisto uničujeta to, kar nam pribori skrbna telesna vzgoja. Tudi denar pridobljen v narodne namene s pijančevanjem, ni naroden dobiček, temveč izguba. Zato moramo nastopiti proti temu do gotovih mej in širiti tudi ta vpliv med maso, ker je tu tudi težišče uničujočega elementa sokolski ideji. Sokolska ideja hoče priboriti narodu krepkih delavcev in se trudi za tem, da bo narod telesno kakor duševno napredoval od generacije do generacije, se s tem ohranjal in povzdigoval.

Velik narodno gospodarski moment Sokolstva je v tem, da nam jači odporno silo, podaljšuje dobo delazmožnosti, zmanjšuje umrljivost v tej dobi in racionalno razvija telo; nuditi rokodelcu ali sploh delavcu, ki si pri svojem poklicu razvija samo enostransko svojo telo, racionalni razvoj telesa in izuriti tudi zanemarjene dele telesa, to je namen sistematičnega sokolskega telovadnega sestava.

Naš smoter mora biti, uvesti in širiti opvsod sokolsko idejo, posebe pa uvesti v naše šole sokolski telovadni sestav in si za to pridobiti dovoljne naobrazbe. Zdi se nam, da bosta narod in človeštvo v resnici

še le tedaj prerajena, kadar bo ves narod in vse človeštvo prekorakalo z dušo in telesom sokolsko telovadnico!

#### STAN IN ORGANIZACIJE.

Bodi nam naloga, seznaniti se s stanovskimi interesi, organizacijami, smotri in njih načeli, njih poedinimi deli in ustrojem in sredstvih, ki se jih poslužujejo pri svojem delovanju.

Plodonosno postane naše delovanje šele tedaj, ko vsa načela in ideje, ki smo si jih s pomočjo samoizobrazbe in vzgoje pridobili, uveljavljamo, jih poneseemo v svojo stanovsko-strokovno organizacijo in v stik s šolo in našim drugim stanovskim delom in vprašanji. Tedaj šele se pokaže njih moč, in sicer v napredku šolstva, v napredku učiteljstva samega (z ozirom na njega liste in duševni nivo sam) in v napredku naroda.

Uvidevati bomo čedalje bolj pričeli, da je naših skupnih interesov več, nego smo si to dosedaj predstavljali, in da nam je zaradi tega tudi bolj potrebno skupnega delovanja vsega učiteljstva.

Da pa nismo aprioristi in si hočemo tudi stanovske organizacije ogledati s kritičnim očesom in premočiti njih dobre kakor slabe strani, zato zavračamo vsekarkršno oboževanje stanovskih avtoritet a priori, ker hočemo pri vstopu v organizacijsko delovanje prinesiti tudi kaj novih idej, krepke moči in hočemo s tem pripomoči njih napredku ter se ne kratkomalo akomodirati njih dobrim in slabim stranem.

Tudi na sebi moramo grajati, kar je slabega, ker s tem ne škodujemo stvari prav nič, ampak ji le koristimo, ker ji odpomoremo. Potreba je kritike in revizije programa!

In ta se ima jasno izkristalizirati na vse panoge. Glavni smoter nam pa ostaja šola, odgovarjajoča socialnemu razvijanju človeštva, in potem nje preustroj družbe v socialističnem duhu na podlagi modernih nazorov vede. Naš boj pa ostaja za odgovarjajoče zadostno gnotno stanje, ki nam ga da nova družba. To, kar nam ni mogla dati in nam ni pripoznala na dosedanjih političnih temeljih zasnovana ta in druga družba, nam naj prizna nova družba na podlagi načela socialne pravičnosti in eksistenčnega prava, odgovarjajočega važnosti socialnega dela in socialni stopnji učiteljstva. — Duševno delo učiteljstva in telesno delo meznega delavca delodajalcu in kmetovalcu se združujeta v pojmu — proletarijat, v kateri pojem sodi že po tej svoji naravi tudi učiteljstvo. Evolucijski preobrat družbe potom šole od strani učiteljstva, ki vodi do revolucije nazorov, in revolucijski preobrat družbe potom razrednega boja za obstanek od strani delavstva proti izkoriščajočemu kapitalizmu, to so le različna pota k istim smotrom!

Predvsem moramo skrbeti, da gre s to smerjo svetovnega gibanja tudi naš boj. Natančno moramo presmotriti in poznati načela organizacij, ker se moramo dobro zavedati, če se strinjamo z njih kulturno, narodno in stanovsko smerjo. Poznati pa moramo tudi tehniški ustroj naših organizacij in študirati, kako bi ga bilo bolj preustrojiti, da bi društva tem uspešneje delovala in napredovala. Predvsem se nam je v to svrhu seznaniti z glavnim propagatorjem naših idej, z našim tiskom, kako ga razširiti na potrebne panoge, z glavnimi načeli žurnalistike, z obrtnim, tiskovnim in društvenim zakonom, z organizacijo v tenmiškem oziru, pravili, ustrojem, gospodarskimi podjetji i. dr.

Najradikalnejšim in najobjektivnejšim nam je potreba biti pri teh vprašanjih, da tako sebe res privedemo do boljšega in se tu pokaže naša moč in napredek. Tu naj se pokaže moč, v delu naj se realizirajo naše ideje. Študij naše organizacije se med učiteljstvom premalo goji in ni nikdar preveč, če se še tolikrat obravnavajo na zborovanjih naša stanovsko-organizacijska vprašanja.

Naša organizacija mora imeti namen slovenski in jugoslovanski učiteljstvo dvigniti narodno, stanovsko, gospodarsko, socialno in politično, ga socialno in politično vzgajati do te višine, da ne bo zastajalo za drugimi stanovi naroda in bo enako ter nad nivojem učiteljstva drugih narodov. Zato mora biti tudi tako urejena, da bo zmožna zadostiti tej nalogi in bo odgovarjala vsem modernim načelom.

#### VZAJEMNOST IN SOLIDARNOST.

Dani so nam pogoji življenja in gibanja. Skupne točke in smotri nam kažejo nujnost našega vzajemnega dela in potrebo solidarnosti za to delo, da se kot močna socialna skupina uveljavimo v narodu in z narodom. Stan, ki mu služimo, daje vse pogoje za izvršitev in popolno uveljavljenje vseh obravnavanih načel, daje nam pa zaradi stanovske razdeljenosti po vseh delih naše zemlje še posebno ugodnost naravne in popolne organizacije za to. Uveljaviti se

v narodu kot njega del in socialna skupina, od katere zavisi napredek in s tem močen del obstoja tega naroda, ter uveljaviti se z narodom, t. j. drugimi stanovi tega naroda skupno v človeštvo, enakovredno med drugimi narodi, to je smoter naši vzajemnosti in solidarnosti.

Zavedati se imamo, da je delo, ki ga imamo vršiti v narodu s poklicem eno najvažnejših: da imamo v rokah vzgojo in izobrazbo naroda in z njim ene skupine vse socialne družbe — človeštva.

Zato nam mora biti izhodišče vedno celotna socialna družba; skupina, v kateri uveljavljamo splošne zahteve in stremiljenja, ima biti vedno narod, oziraje se na njega individualnosti.

Pot, po kateri imamo hoditi, je evolucija in z njo prerojenje učiteljstva in naroda; nočemo zgolj revolucionarnega priznanja idejam, temveč tudi dejanja in ravnanja po teh idejah, hočemo notranje, duševne preobrazbe v nazorih in načelih naše stanovske družbe in naroda. Zato naše delo pred desetimi leti ni bilo započeto med organiziranim stanom samim, temveč priprijeli smo pri izviru, pri naraščanju na učiteljskih.

In tedaj naš ideal, ki smo jih podali tu, so se izkristalizirali z današnjim položajem našega naroda do oblike s trdnimi konturami. Meglene naše sanje so se pričele uresničevati, zato smo nekatere od delke, ki smo jim pred desetimi leti samo slutili smer, sedaj že jasno označili in začrtali ter v toliko izpremenili poročilo in ga prikrčili času.

Ne pozabimo, da smo imeli na čelu teh sestavkov napisano pred desetimi leti naslov »Program, na katerem se vzgojijo slovenski učiteljski naraščaji!« Danes prehaja iz teorije že skoro v prakso, zato smo ga izpremenili v »Perspektive mladih«. Nazori stare svobodomiselnosti-kapitalistične in fevdalne družbe padajo danes tudi v vrstah učiteljstva, zato bodo stari ostali samo oni, ki se ne morejo več otresti teh nazorov in se uveljavljati po novih nazorih v narodu. Z nami pa ostanejo mladi vsi oni, ki so v notranjosti prežveali prepoved nazorov in priznavajo ter bodo delali po principih in načelih nove dobe akopprav so že osiveli v borbi in boju za stanovsko stvar: velike njih izkušnje bodo služile vedno tudi novim smerem.

Iz ozkega, domačega obzorja stopamo na širše, svetovno; iz domačih malih razmer v svetovne. Čas je prišel, da se pričnemo udeleževati. Dati je podlago za smer novemu programu!

Raztresene duševne sile naj združi geslo vzajemnosti in solidarnosti zopet v stanovskih vrstah in naj pritegne tudi one in na onih pripravljenih, ki še do danes niso zastavili svojega peresa, besede in duha v vrstah organizacije in prid zaslovanih idej, ter razvijmo delo na vsakem polju. Dane so obem spolom enake pravice in naj vežejo tudi oba spola enake dolžnosti: o samosvoji moči!

Poudarjali smo, da smo pričeli s to smerjo uveljavljati načela pri učiteljskih, ker se nam je zdelo to delo in taka kritika bolj pozitivna; zato se nam tudi kritika in delo sedanje opozicije v glavnem učiteljski zdi pozitivnejša od kritike nekdanje, ko so jo izvajali izven stanovskih vrst — mislimo na »Naše Zapiske« leta 1913. in 1914. — če bi se takrat približali vsaj glavnemu reprezentantu duševnega vodstva naših, bi videli, da smo si v temeljnih načelih edini in je bilo že tedaj naše skupno delo, da postanejo ta temeljna načela last ne samo vodečih poedincev, temveč skupna last vseli — v kateri smeri korakamo danes.

Vse one pa, ki so v nazorih stari, pa najsi bode iz najmlajših vrst, pustimo, naj mrjo s svojimi idejami! Skoro bi se upali trditi, da bi bilo lažje delo in večji uspehi v naši organizaciji, če bi korakali in se izkušali uveljavljati v nazorih še tako z malim številom duševno krepkih, orientiranih, delavnih in zanesljivih članov, kakor vleči za sabo indiferentno maso, izgubljati čas z razjasnitvijo najosnovnejših pojmov in tako trati energijo bolj pozitivnemu delu. Vendar je pretehtati to vprašanje temeljito, preden se odloči za tako ali tako takiko, zakaj premisliti je, ali je delo s celokupnostjo trdnjše ali je delo samo nekaterih poedincev trdnjše in zanesljivejše za bodočnost. Eno je počasnejše, a širše, drugo hitrejše, a ožje; katero lažje odpove?

Pozabiti ne smemo poudarjati, da smatramo eno najvažnejših vprašanj vzgojo stanovskega naraščaja, ki se nikdar ne konča, in da nam je problem vzgoje, položaja in skrbi za naraščaj vedno smatrati kot skupen problem našega stanovskega vprašanja in ga je tudi tako reševati. Potreba se bo vprašati, ali ne bi kazalo tudi

\* Morda je bila teorija tam podana sedanjih praksi?

za ta naraščaj osnovati posebnega glasila?

Želimo, da potom medsebojnih stikov izgine vse slabo in zastarelo ter v prvi vrsti to, kar je krivično in neopravičeno v sedanji socialni družbi ne le pri drugih straneh, ampak da to reformo izvajamo v prvi vrsti v svojih vrstah in to z vso brezobzirnostjo, pri tem pa tudi s prepričano, izubeznijo in poštenostjo.

Smoter vzajemnosti in solidarnosti je: tesnejša združitev vsega jugoslovanskega učiteljskega dijaštva med seboj, tesnejša združitev tega dijaštva z učiteljstvom in učiteljstva samega med seboj!

V tem oziru stojimo na stališču, da ni učiteljskega stanu samo moralna dolžnost, temveč je celo njega lastni interes, da podpira svoj naraščaj, saj s tem pomaga sebi: V učiteljskem naraščaju je bodočnost učiteljskega stanu. Stojimo pa tudi na stališču, da ni naše nove socialne družbe samo moralna dolžnost, temveč je celo nje lastni interes, da podpira ta stan, zakaj ideal učiteljskega stanu je napredek narodne šole in je sreča in bodočnost naroda.

Ne odklanjamo pa z odločnostjo in neolajšnostjo od sebe niti naših načelnih nasprotnikov dotlej, kolikor časa zadoščajo prvi in glavni zahtevi duševnega boja in organizacijskega tekmovanja: zahtevi stvarne in dostojne diskuzije in poštenosti.

Vero in zmago teh idej imamo: Prelita kri hoče zadoščanja, in socialna in nacionalna pravičnost sta edina temelja, ki nam jo zagotovita!

I. D.

## Iz naše organizacije. Skupne zadeve.

**Iz Zaveze avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva.** Delegate je prijavilo: IX. Ljubljanski učiteljsko društvo: 17. Jakob Dimnik, nadučitelj, Ljubljana, društveni predsednik; namestnica Vita Zupančičeva, učiteljica nagluhonemnica, Ljubljana; 18. Anton Likozar, nadučitelj, Ljubljana; namestnik Josip Tratar, učitelj, Ljubljana. Naknadno je prijavilo Gornjegrajsko učiteljsko društvo namestnike ondotnih delegatov; in sicer: Jos. Terčak, nadučitelj, in Agneza Pirčeva, učiteljica v Ksaveriju. — Vodstvo Zaveze.

**Imenik svojih članov je poslalo:** 29. Tolminsko učiteljsko društvo — 57 članov. Učiteljsko društvo za Laški kraj je prijavilo še 4 člane (skupaj 61 + 4 = 65 članov). Učiteljsko društvo za Ptujski kraj je prijavilo nanovo 1 člana (skupaj 45 + 1 = 46 članov). Sežansko učiteljsko društvo je prijavilo še 1 člana, 2 člana sta pa prijavila svoj izstop (skupaj 48 + 1 — 2 = 47 članov). V zadnji števi »Učit. Tov.« smo objavili 1145 članov, danes pa 61, torej skupaj 1206 članov. Štiri društva še niso poslala imenikov svojih članov. — Vodstvo Zaveze.

**Letnina za Učiteljski konvikt za leto 1918.** So plačali ti-le ljubljanski tovariši: Ambrožič Josip, Belè Ivan, Dimnik Jakob, Furlan Jakob, Gale Fran, Jelenc Luka, Režek Juraj, Tratar Josip, Kecelj Alojzij, Likar Janko, Skulj Fran in Rapè Andrej (skupaj 24 K.). Hvala!

### Štajersko.

Gornjegrajsko učiteljsko društvo zboruje v nedeljo, dne 21. julija ob 2. uri popoldne v šolskem poslopiju v Bočni. Vzporedi: 1. Zapisnik. 2. Dopisi. 3. O načrtu za preustrojitve našega šolstva, predava tov. J. Klemenčič iz Rečice. 4. O naših vžitih in strupenih gobah bo govoril tov. Fr. Kocbek iz Gornjega Grada. 5. Predlogi. Napovedano predavanje tov. Otterja se je moralo preložiti na eno poznejših zborovanj. — Pričakuje se polnoštevilne udeležbe.

**Brežiško-sevniško učiteljsko društvo** bo zborovalo v nedeljo, dne 21. julija t. l., ob 10. uri popoldne v šoli na Vidmu. Na dnevnem redu je med drugim tudi aprovičajsko vprašanje in pobiranje članarine za Slovensko šolsko Matico.

Gornjegrajsko učiteljsko društvo. V zadnjem poročilu o obnem zboru v Mozirju se je vrnila tiskovna napaka. Glasiti se mora tako-le: Ob sklepu zborovanja je tov. Kocbek poudarjal pomen in uspehe naše organizacije; pri tej prilici je padla marsikatera trda beseda na račun onih (kakor nam znano, imate samo enega; opomb. ured.), ki stoji brezbrzično izven naših vrst, in tov. Otter je opravičeno imenoval tako obnašanje kot nelegalno in tudi nemoralno....

### Goriške vesti.

—g— V sežanskem šolskem okraju je več učiteljskih služb (15 do 18) zasedli. Reflektanti in reflektantnje naj se oglašijo na c. kr. okrajnem šolskem svetu v Sežani.

### Kranjske vesti.

—r— V pokoj je stopil Mihael Poklukar, nadučitelj pri Sv. Jakobu ob Savi.

—r— Kdaj dobimo kaj obleke? Ljubljanski učitelji smo že davno predložili izkaze za najpotrebnejšo obleko. Uradniki so tudi že dobili blago ali na učitelje se je menda zopet pozabilo, kakor da bi bili med vsemi stanovi najbolj in z vsem preskrbljeni. Bliza se zima, ako ne dobimo potrebnih obleke in obutve, nam ne bo mogoče hoditi na delo. Že davno obljubljenih doklad tudi ni, a draginja raste vedno bolj. Od česa naj živimo? Ali smo res že obsojeni na smrt? Zadovoljni bi bili, če bi se za nas vsaj tako skrbelo kakor za begunce, katerim pri nas skoraj nič ne manjka. — Učiteljstvo je med vsemi stanovi največ delovalo v teh hudih časih za domovino. Dan za dnevom se nalagajo skoraj edino učiteljem razne naloge v prid domovine. Naj pa tudi ta ne pozabi svojih zvestih služabnikov!

—r— Slovenski dijaki, vstopite in vpišite se v prihodnjem šolskem letu na c. kr. učiteljske v Ljubljani! Tu se vam odpira rajsko lepa in brezskrbna bodočnost! Poslušajte! Ko dovršiš po petih, oziroma štirih letih c. kr. učiteljske in nastopiš z zrelostnim izpričevalom v žepu svojo službo, boš delal za 2 K 10 h na dan. Ni li to lepa plača, prav primerna in dostojna za sedanjene čase? Res je sicer, da se tvoji službeni prejemki ne bodo mogli primerjati z onimi ljubljanskimi mestnih delavcev, katerim je župan višal plače, da znašajo sedaj 3 K, 3 K 50 h in 4 K, kvalificirani delavci dobe 7 K na dan, pa nič ne de! Opravljaj boš idealno delo in ideali so tudi nekaj vredni. Semintja dobiš tudi kako laskavo besedo za kako izvenšolsko delo ali pohvalo za šolski pouk, če ne bodo % v uspehih prenikli. Če hočeš torej, dragi mladenič, brezskrbno in udobno živeti, kar na učiteljske! Živel boš kot mali Krez v ljubi kranjski deželi!

—r— V Podkraju nad Vipavo se je vršila dne 29. in 30. junija šolska veselica — petje, deklamacije, igri »Zapeljivec« in »Sneguljica« ter srečkanje. Prireditev je krasno uspela. Čisti doček, 566 kron, se je odposlal častiti sestri Klari v zavod Odilienheim v Gradcu za naše uboge oslepele slovenske vojače.

—r— Ljubljanski občinski svet je imel dne 9. t. m. sejo, na kateri se je vršila proračunska razprava. Pri poglavju »Obrt in trgovina« je izrazil občinski svetnik Engelbert Franchetti (J. D. S.), naj se presoduje obrtne nadaljevalne šole in ustanovi toli potrebna meščanska šola. To je že stara zahteva ljubljanskih obrtnikov in trgovcev, ki se jim pa le noče uresničiti. Ljubljana je edino deželno stolno mesto v Avstriji, ki nima meščanske šole, kar ji ni v čast med kulturnim svetom. Sicer se ni ničesar govorilo o šolstvu v tej debati.

—r— Deželni muzej »Rudolfinum« bo v sled odredbe deželnega odbora vojvodine Kranjske od 14. t. m. dalje splošno pristopen (brezplačno) vsako nedeljo dopoldne od 10. do 12. ure in vsak četrtek popoldne od 2. do 4. ure.

## Štajerske vesti.

—š— Umrl je junaške smrti v nadebudni mladosti dne 18. junija 1918 na južnem Tirolskem začet od sovražne granate g. Karel Paulšek, c. in kr. stotnik nekega topnič. polka, petkrat že odlikovan, sin nadučitelja Ivana Paulška v Račjem pri Mariboru. Bil je nada svojecev. Padlemu junaku časten spomin. Blagi žalujoči obitelji naše srčno sočutje.

—š— Učiteljstvo na pomoč narodu. Na Štajerskem je mnogo učiteljev prevzelo trudapolno popisovanje setve za državo. Ta prilika mu nudi najlepšo priložnost, nabirati prostovoljne darove za jugoslovanske sirote v proslavo praznika sv. Cirila in Metoda. Polovica nabranih darov naj bi se nakazala »Družbi sv. Cirila in Metoda« v Ljubljani, polovica pa »Prvi hrvatski štedionici« v Zagrebu pod označbo »Zbrano za sirote povodom narodnega dneva«. Omenjena »štedionica« zbira namreč ta denar po naročilu »Odbora slovenskih, hrvatskih in srbskih žen za sirote«. Na moji pisalni mizi leži nabiralna knjižica. Vsaka stranka rada daruje po ji končanem popisovanju darilce po svojih gnotnih razmerah; dopovem ji, da si pridobi z dobrim delom za te sirote v hudih časih dvojno zaslužje. Tisoče in tisoče naših otrok-sirot čaka na pomoč in rešitev. Kaj nam bo domovina brez otrok? Kdor je zamudil to priložnost, je zamudil pridobiti si zaslužje za narod in Jugoslavijo, a lahko to nadomesti z nabiranjem tudi po prazniku sv. Cirila in Metoda in vse leto.

—š— Izpod nemškega jarma. Pod tvrdko deželnega šolskega sveta štajerskega so dobila vsa šolska vodstva v zadnji VIII. vojnega posojila in vojnega zavarovanja samonemške tiskovine. V pošiljki je bil pač priložen listek: »Die slovenischen Anmeldungsformulare, Prospekt und Erlagscheine erhalten Sie von unserer Expositur in Marburg. Graz, im Juni 1918. Direktor: Pochlatko.« Ker kot zavedni državljanji slovenske narodnosti ne moremo služiti v posmeh našemu jeziku ter ne moremo slovenskega lica pačiti s pegami, ne

moremo nemških razglasov razgrinjati po stenah naših šol, kjer bi ne dosegli nobenega drugega uspeha, nego javno obsojanje. Zato smo te tiskovine shranili, zaman pa čakamo na obljubljeni pošiljatev iz Maribora. V Gradcu so torej dosegli s svojimi nemškimi tiskovinami na Slovenskem je to, da se v časi stiske za papir ta roba lahko miselno in brezplodno razmetava, in da čaka nabiranje VIII. vojnega posojila zaman na slovenske tiskovine, kakor da bi VIII. vojno posojilo služilo nemštvu, ne pa državi. Tudi to dejstvo kaže, naj storimo vse, da izlezemo izpod uprave nemškega jarma pod svojo upravo v Jugoslavijo.

—Š— **Prava beseda v pravem pomenu, kraju in času** — dosegla svoj namen. Na dopis šolskega vodje na Dobju, priobčenega v zadnjem »Uč. Tov.« v zadevi izdaje »Vojnega albuma« 87. pešpolka v Celju, je uredništvo odgovorilo tako-le: »Besedilo vojnega albuma 87. pešpolka, katerega 1. zvezek izide koncem tekočega leta, bo nemško-slovensko (vsaka stran domljenska). Ker smo rok za naročevanje podaljšali do 1. IX. 1918, pričakujemo s hvalečnostjo uspeh Vašega nam napovedanega nabiranja naročnikov do rečenega roka.« — Iz tega odgovora sicer ni naravnost razvidno, da se je 87. pešpolk odločil baš na zahtevo šolskega vodje v Dobju dati v knjigi slovenskemu jeziku zakonito ravnopravnost. Domneva se pa, da je gotovo tudi več drugih zavednih slov. učiteljev v področju dopolnilnega okraja tega polka stavilo uredništvu enake zahteve, kar je povzročilo, da se izda knjiga tudi s slovenskim besedilom. S tem svojim utemeljenim ravnanjem je učiteljstvo koristilo mnogo naši književnosti in ravnopravnosti slovenskega jezika ter je dalo vojaški oblasti izraza, da hočemo tudi pri vojaštvu svojega dopolnilnega okraja v smislu zakona čuvati in gojiti svojo narodnost in svoj jezik. Ob nabiranju naročnikov za »Vojni album« naj gleda učiteljstvo na to, da se zapiše pri vsakem naročniku v naročilnico opomba, da se knjiga naroči le s pogojem, če bo slovensko besedilo v knjigi vobče tiskano v pravilnem jeziku. S to pripomnjo bomo dosegli, da bo uredništvo pazilo, da se naš jezik v knjigi ne bo kvaril in smešil z znanim vojaškim pačenjem. V priznanje uredništvu moramo omeniti, da v tej zadevi dosedaj izdane tiskovine ustrezajo docela temu pogoju. Molč škoduje. Prava beseda o pravem času, mestu in kraju koristi. Učiteljstvo je poklicano, obračati kot važen vzgojni činitelj v narodu svojo pozornost na vse, kar je za ali proti narodnosti.

## Tržaške vesti.

—t— Na c. kr. pripravnici za srednje šole v Trstu se je zaključilo šolsko leto 1917/18. dne 28. junija. Po slovesni šolski maši so se zbrali učenci in učence v šolskih prostorih, kjer so se jim razdelila letna šolska izpričevala. Vpisanih je bilo v obeh oddelkih z vzporednicami 196 učencev, med temi 15 hospitantini. Po narodnosti so bili vsi Slovenci. Obisk je bil vse leto navzlic težavnim razmeram popolnoma reden in učni uspehi prav povoljni. Med klasičiranimi je bila skoraj tretjina odličnjakov. Vpisovanje v I. letnik za šolsko leto 1918. 1919. se bo vršilo na tej šoli v nedeljo, dne 14. julija 1918. od 9. do 12. dopoldne. Sprejemajo se učenci, ki so dovršili z uspehom II. ali III. razred ljudskih šol. K vpisovanju morajo priti v spremstvu staršev ali njihovih namestnikov in prinesiti s seboj: 1. krstni list, 2. spričevalo o cepljenih kozah, 3. izkaz, da so zdravi oči in 4. zadnje šolsko izpričevalo. Jesensko vpisovanje se bo vršilo dne 15. in 16. septembra.

—t— Na zaposlovalnem tečaju c. kr. goriških učiteljev v Trstu se je zaključilo šolsko leto 1917/18. dne 28. junija s slovesno šolsko mašo. Izdala so se državno-veljavna izpričevala. Zavod je obiskovalo 54 gojencev in 73 gojenk. Od teh je bilo odlično usposobljenih za vstop v višji razred v pripravljalnem tečaju 5, v prvem letniku 7, v drugem 3, v tretjem 0; usposobljenih 18, 21, 20, 11, neusposobljenih 9, 1, 0, 0. Ponavljalni izpit je dovoljen 5, 6, 2, 0 gojencem oz. gojenkam. Zaradi bolezni ni bilo izprašanih 2, 2, 0, 0 gojenk. Vsi četrtoletniki so pripuščeni k zrelostnemu izpitu, ki se je pričel 28. junija popoldne.

—t— **Sklep šolskega leta na c. kr. slovenski državni gimnaziji goriški.** — (Zaposlovalni tečaj v Trstu.) Dne 28. junija t. l. se je zaključilo na tem zavodu šolsko leto z zahvalno službo božjo. Uspeh je dovoljen. Vseh dijakov skupaj je bilo vpisanih 218, in sicer: v I. a in I. b razredu 116, v II. 44, v III. 23, v IV. 13, v V. 7, v VI. 9 in v VII. 6. Maturo je napravil 1 eksternist. Profesorski zbor je bil tako-le sestavljen: Vodja prof. Andrej Ipavec, profesorji Martin Mastnak, Fran Povšič, dr. Karfel Pirjavec, dr. Leopold Čermelj, dr. Fran Mi-

schitz, Robert Kenda, Vid Mosche, pater Oton Kocjan, dr. Andrej Budal in dr. Joža Lovrenčič.

—t— **V roke smo dobili letno poročilo dvorazredne slovenske trgovske šole s pravico javnosti v Trstu ob zaključku šolskega leta 1917/18.** Na zavodu so poučevali: ravnatelj Josip Ulčakar; profesorji in učitelji: dr. Andrej Budal, suplenti na c. kr. slovenski goriški gimnaziji, dr. Lavo Čermelj, profesor na c. kr. obrtni šoli, dr. Junj Jan, odvetnik, dr. Joža Lovrenčič, suplenti na c. kr. slov. goriški gimnaziji, Janko Malenšek, uradnik Tržaške posojilnice in hranilnice, Fran Marinček, c. kr. strokovni učitelj na državni deški meščanski šoli, Josip Maule, c. kr. strokovni učitelj na drž. deški meščanski šoli, Josip Prunk, vodja c. kr. korespondenčnega urada, Fran Rus, ravnatelj splošne hranilnice, Matija Škabar, katehet, Ivan Tavčar, suplenti na c. kr. pripravnici za srednje šole, Josip Vuga, nam. učitelj na zavodu, in Marija Žigon, suplentinja na c. kr. drž. dekliški meščanski šoli. Učencev je bilo na deški trgovski šoli: v II. letniku 16 in 5 privatistov; v I. letniku 33 in 1 privatist; v pripravljalnem letniku 29. Na dekliški trgovski šoli: v II. letniku 19, v I. 21 učenk. Skupno torej 124 učencev, oziroma učenk. Nekaj jih je odpadlo med letom, nekateri so bili mobilizirani, nekateri so izstopili iz drugih vzrokov. V kuratoriju šole so: Ivan Mankoč, veletržec, Gracijan Stepančič, ces. svetnik in veletržec, dr. Otokar Rybač, odvetnik in državni poslanec, Josip Ulčakar, ravnatelj in Josip Prelog, trgovec. Ugodnosti šole so: ima pravico javnosti, podaja zaključeno izobrazbo in vzgaja samostojno in službene osebe za blagovno trgovino in nudi zlasti sinovom srednjih trgovcev in obrtnikov priliko, da se hitro in temeljito izobrazijo v trgovskih predmetih. Odhodno izpričevalo nadomešča dokazilo o pravilno dovršeni učni dobi v trgovski obrti. Učence te šole, ako jo je dovršil z dobrim uspehom ni dolžan služiti kot vajenec in obiskovati trgovsko nadaljevalno šolo. Absolviranje so sposobni za kontoriste, korespondente in knjigovodje po trgovinah, a odprta so jim tudi druga pisarniška mesta. Odhodno izpričevalo opravičuje tudi do dveletne aktivne vojaške službe, eventualno z naknadnim dopolnilnim izpitom do enoletnega prostovoljstva. Šolsko leto 1918—1919. se prične dne 16. septembra z vpisovanjem, redni pouk pa prične 21. septembra. Šolnina znaša za I. in 2. letnik 200 K, za pripravljalni letnik pa 80 K. Revni učenci so lahko oproščeni od plačevanja ali za polovico, ali za četrtino, ali pa za vso šolnino. V pripravljalni letnik se deklice ne sprejemajo. Učenci, ki ne morejo dokazati potrebne predizobrazbe, morajo položiti sprejemni izpit. Zavod napreduje jako lepo, število učencev se množi od leta do leta, kar nam izpričuje, da je šola na dobrem glasu. Le če si vzgojimo strokovno izobražen trgovski stan, smemo pričakovati, da bo začela cveteti naša trgovina.

## Splošni vestnik.

Družba sv. Cirila in Metoda razpisuje za svojo meščansko šolo v Trstu dve učiteljski mesti in sicer eno za jezikovno - zgodovinsko strokovno skupino in eno za matematično tehniško strokovno skupino. Službeni prejemki so isti, kakršne imajo c. kr. učitelji X. činovnega reda; petletnice in časovno napredovanje pa se ravna po tozadevnih določilih službene pragmatike za državno učiteljstvo (zakon z dne 28. julija 1917). Službo je nastopiti z začetkom šolskega leta 1918—1919. Prosilci za katero teh mest naj svoje s krstnim listom, izpričevali učne usposobljenosti, dokazili o dosedanjem službovanju ter osobno popisnico opremljene prošnje predložijo potom svoje šolske oblasti družbenemu vodstvu najkasneje do 28. julija t. l. Pripomni se, da bode C. M. družba iz finančnih ozirov v prvi vrsti vpoštevala prošnje mlajših prosilcev.

**Zalec.** Na tukajšnji novoustanovljeni trirazredni deški meščanski šoli s slovenskim učnim jezikom se vrši vpisovanje in vsprejemni izpit v I. razred dne 15. julija t. l. pričenši ob 8. uri zjutraj. Pristop imajo tudi deklice kot hospitantke. Za temeljito priučenje drugega deželnega jezika je poskrbljeno. Ta učni zavod ima trgovsko-obrtni značaj ter je prva šola te vrste na Spodnjem Štajerskem, ki bo nudila našemu narodu višjo in širšo naobrazbo za praktično življenje. Pouk se prične dne 16. septembra t. l.

Izšel je Kurentov album. Humoristični album. Izdal konsorcijski »Kurent«. Cena 4 K 20 vin. — Vsečina: Narodna beseda. Fran Milčinski: Ali bi ali ne? P. Golar: Veselje. Ivan Cankar: Resignacija. Rado Murnik: Vojna ljubezen. Junj Brut: Kurja historija. Ferdo Plenič: O Klanjacijsvi sreči. —ba: Vesela elegija. Damir Feigel: Na krivih potih. Slike: Maksim Gaspari: Lepšega para na svetu ni... Po sklepu miru z Rusijo. Ubogi tobakarji. Pogled v prihodnost. Fran Podrekar: Mir? — Nova božanstva 1918. — V dobi pomankanja mesa. — Potepuh. — Načrt za novo skupino na pročelju ljubljanskega gledališča. Hinko Smrekar: Kurent. — Srečna Avstrija! — Vsenemški

most do Adrije se majo! — Pametna misel. — Zgodnja dunajska birna. — Razvoj človeka. — Vse znan! — Čmok — svet in vsenemec — aneksionist. — Vasovavci sedanjega časa. — Naroča se v upravnishvu »Kurenta« v Ljubljani, Stari trg šte. 19. (Zvezna tiskarna).

## Razgled.

»Verdeutschung aus der österreichischen Schulsprache«. Von Hans Stolz und Neuman. Verlag von Haase in Prag. Cena 80 h. — Spominjamo se, s kako strogostjo je izdalo načno ministrstvo kmalo po zavojevanju Albanije na vse podrejene šolske oblasti ukaz, da se morajo v Albaniji običajna krajevna imena — ki so lahko umljivo spominjala na laški oziroma slovanski izvor — pisati z albanskimi imeni in ta ukaz je bil opremljen z dolgo vrsto dotičnih imen. Toda ukaz ni imel zaželjenega uspeha in tudi ne dolgega življenja, ker je moralo načno ministrstvo svoj ukaz na najvišje prevelje preklicati in povedati — da naj ostane pri starem.

Na ta slučaj smo se spomnili, ko smo prelistavali gori omenjeno brošuro. Ne zanikamo, da ništa imela opisovatelja dobrega namena, toda dozdeva se nam, da brošura ne bo imela onega uspeha, kakoršnjega želita imeti spisovatelja. Vsak živeči jezik si je osvojil več ali manj tujk, ki so prešle tako v kri in meso tega ali onega naroda, da ga ne bo z lahkoto iztrebiti. In kolikor je nam znano, se ljudski in menda tudi srednji šoli ne more očitati, da onečasa ta ali oni jezik s tujkami. Pač pa velja ta in vsak sličen-klic našim dnevnikom in mesečnikom brez izjeme jezika. So vsi enaki!

Pri tej priliki se eno na naslov naših vojnih poročil. Naše ljudstvo požira takorekoč vsa vojna poročila, in je tudi prav dobro poučeno o vseh dnevnih vojnih dogodkih. Le žal, da mu dela izgovarjanje krajevnih imen posebno s francoskih bojišč tako preglavico, da najraje opušta vsa imena ali jih pa tako izgovarja, da je joj. In ni čuda! Vendar ne smemo zahtevati, da mora naš preprost človek znati francoščino. Upamo, da ne grešimo prehudo, ako kličemo urednikom vseh slovenskih časopisov: **Pišite imena vseh vojnih krajev kakor tudi rek, gora, dežel in seveda oseb tako, kakor se izgovarjajo.** Iv. Šega.

**Čujte!** Pomožne učiteljice, ki jih je namestila c. in kr. vojaška uprava v sedeščih srbskih pokrajinah, imajo mesečno po 260 K plače, prosto stanovanje, kurjavo in luč. Poleg tega pa dobe po znižanih cenah čevlje in živila. Sedaj so pa dobile 1050 K doklade in 2 meseca počitnic. Tako plačujeta vojaška oblast v sovražni deželi **pomožne učiteljice.** In pri nas? Ogromna mesečna plača 66 K 66 h, 50 K doklade na leto, v počitnicah pa — glej v zrak! Naša ljuba, draga domovina gleda brezbrizno s kamnom na tistem mestu, kjer imajo ljudje srce, kako lakote umirajo odgojitelji naroda: Ali ne bo še konca naše potrpežljivosti! Posnemajmo češko učiteljstvo obeh narodnosti!

Kako ljubi srbska mladina svojega učitelja. Pred nedavnim časom je osnovala šabačka občina šestrazredno gimnazijo na svoje stroške. Nastavili so nekaj bivših profesorjev in profesorice in razven teh enega inženirja in geodeta Oskaria Škarke. Slednjega je mladina vzljubila. Nenačoma pa je dobil vnetje srednjega ušesa in odšel v bolnico, kjer so ga operirali. Revež je umrl. Strašno je učinkovala ta novica na mladino. Smilili so se mi gojenci in gojenke, ki so hodili več dni objokani okoli. V pravoslavni kapeli so dali pokojniku »parastos« (rekvijem). Vse je plakalo tako silno, kakor da so izgubili najdražje na svetu. Se danes vidiš dijakke hoditi s črno za kritimi šolskim znaki okoli in večkrat slišiš od nimoidočih izgovarjati pokojnikovo ime. Tako ljubi drugod mladina svoje učitelje.

## Ponovi natječaj.

Objavljujemo svim kompozitorima slovenskog juga, Hrvatima, Slovencima i Srbima: Natječaj za najbolje kompozicije u iznosu od K 5000 i to za najbolju kompoziciju:

1. za glasovir: sonata, suita, rapsodija na svoje ili južnoslavenske pučke teme K 1000;

2. za pjesmu za jedan glas i glasivir (tri nagrade) a) K 400, b) K 300, c) K 200, ukupno K 900.

3. a) za ženski, b) moški, c) mješoviti zbor a capella ili uz glasovir, tri nagrade po K 350 ukupno K 1050;

4. za kompozicije komorne glazbe (sonata za gusle ili violincello i glasovir, trio quartet K 1500;

5. za glasovirsku priredbu pučkih južnoslavenskih pjesama (najmanje 20) K 250;

6. za originalnu kompoziciju za tamburaški zbor, a) K 200, b) K 100, ukupno K 300. Rok natječaja: 31. prosinac 1918.

Kompozicije moraju biti do sada neštampane, prepisane tuđem rukom, označene znakom, koji je na zapečaćenom pismu, u kojem je imio autora. Rezultat na-

tječaja objavit će se u travnju 1919. preko jugoslavenskih novina. Nagradjene kompozicije prelaze u potpuno vlasništvo našega zavoda, koji se obvezuje, ako prilike dopuste, u roku od godine dana štampati nagradjena djela. Nagrade se isplaćuju 15 dana iza objave rezultata preko Jadranske banke Beč I. Tegetthofstrasse 7., gdje je iznos za ovaj natječaj u sijecnju o. g. depozitiran. Jury za ocjenu sastavljaju gospoda: kompozist Oskar Nedbal, dr. Gojmir Krek i Milan Obuljen. Nenagradjene kompozicije ima pravo zavod da ustupi redakciji naše glazbene edicije, koja ih može štampati i honorirati po svojoj stopi. One međutim ostaju vlasništvo autora. Sve note resp. rukopisi šalju se na naslov: slav. izdavački zavod Beč, I. Spiegelgasse 4.

U Beču, u srpnju 1918.

Slavenski izdavački zavod.

## LISTNICA UREDNIŠTVA!

**Učiteljica.** Anonimnih dopisov ne objavljamo. F. P. v L. na Štajerskem. Tudi nam je znano, da je Zveza slov. učiteljev in učiteljic na Štajerskem določila na delegacijskem zborovanju o veliki noči v Celju posebnega poročevalca za štajerske šolske vesti in novosti, toda ta poročevalec, ki nam je prej večkrat kaj pisal, nam še ni poslal od tedaj nobenega zloga. — Iv. L. Vprašate nas, kdo je oni c. kr. okrajni šolski nadzornik, ki meri učne uspehe po %, pravite, da bi radi poznali to svetlo luč med avstrijskimi c. kr. okrajnimi šolskimi nadzorniki? Vprašajte tovariše tam gori ob izviru bistre Save.

Izdajatelj in odgovorni urednik:

Radivoj Korene.

Last in založba »Zaveze avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva«.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

# Učiteljica

dobi dobro privatno službo pri narodni družini v bližini Ljubljane. Poučevati bi ji bilo deklico za 1. meščanskošolski, njeno sestrice za 5. in njenega bratca za 3. ljudskošolski razred. Popolna oskrba v hiši, plača po dogovoru.

Učiteljica z meščanskošolskim izpitom, oziroma učiteljica, zmožna poučevati v glasovirju, ima prednost.

Ponudbe je poslati na naslov:

Matija Dolničar, kolodv. restavrater v Št. Petru na Krasu.

## Naš denarni zavod.

Gesto: Kar plodonosno naložim, v pomoč le sebi podarim.

**Hranilnica in posojilnica »Učiteljskega konvikta« v Ljubljani**

registrirana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do 30. junija 1918 K 84.963.43.

**Uradne ure:** Vsak četrtek in vsako soboto od 1/2. do 1/2. ure popoldne.

## Knjigoveznica

# Anton Janežič

Ljubljana

Florijanska ulica 14

se priporoča sl. šolskim vodstvom in gg. učiteljem za izvrševanje vseh v knjigoveško stroko spadajočih del.

„Silva vrelec“

# Kislo vodo

in vino razpošilja **Andr. Oset**

Tolsti vrh, P. Guštanj (Koroško.)

## **Naivečja slovenska hranilnica!** **MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA** **Ljubljana, Prešernova ulica št. 3.**

je imela vlog koncem leta 1917 . . . . . K 66,800.000.—  
hipotečnih in občinskih posojil . . . . . „ 27,000.000.—  
rezervnega zaklada . . . . . „ 2,000.000.—

Sprejema vloge vsak delavnik in jih obrestuje najvišje po

**4%**

večje in restalne vloge pa po dogovoru.

Hranilnica je **pupilarno varna** in stoji pod kontrolo

**c. kr. deželne vlade.**

Za varčevanje ima vpeljane lične domače hranilnike.

Posoja na zemljišča in poslopja na Kranjskem proti 5%,  
izven Kranjske pa proti 5 1/4% obrestim in proti najmanj 1%  
oziroma 3/4% odplačevanju na dolg.

V podpiranje trgovcev in obrtnikov ima ustanovljeno  
**Kreditno društvo.**

### **Društvo v pomoč učiteljem, njihovim vdovam in sirotam na Kranjskem v Ljubljani.**

plačuje vdovam družtenikov letno po 200 K pokojnine do smrti, ozir.  
za dobo vdovstva, sirotam po očetu letnih 50 K, sirotam po očetu in ma  
teri pa letnih 100 K vzgojnine do izpolnjenega 18. leta.

Udnina znača na leto za neoženjene po 12 K, za oženjene po 20 K  
pristopnina pa tolikokrat po 2 K, kolikor let je star tisti ki pristopa.

Pristopnina se lahko vplača v 4 nepretrganih polletnih obrokih.  
Pravi ud postane šele po preteku dveh let od vplačila prvega roka pri  
stopnine. Kdor umrje v dobi provizorija, se stroški povrnejo.

Prošnji za sprejem je treba pridejati rodovinski izpiseh in zdravniško iz  
pričevalo. Sprejet more biti le kranjski učitelj.

## **Slovenska Šolska Matica**

ima v svoji zalogi razen razprodanih „Letopisov“,  
I., II. in III. zv. — še vse do zdaj izišle knjige  
ter oddaja stalnim članom tudi prejšnje celotne  
letnike za navadno letnino 4 K; posamezne prej  
šnje knjige (snopiče itd.) dobivajo člani in uč  
teljišniki za polovico prodajalne cene. Nečlani  
pa plačajo za posamezne prejšnje knjige določeno  
prodajalno ceno, ki je razvidna v „Pedagoškem  
Letopisu“.

Posebej je izdala in založila Slovenska  
Šolska Matica:

1. A. Ōrnivec: *Navodilo k I. zvezku „Ra  
čunice za obče ljudske šole“*. Cena 1 K.
2. *Spominski list* za učence in učenke, ki  
dobe Odpustnico. Cena 20 vin.
3. *Kren-Bajželj: Javen telovadni nastop*.  
Cena 60 vin.
4. *Trunk-Dimnik: Staršem šolske mla  
dine*. Cena 2 vin.

**Letnina za Slovensko Šolsko Matico  
znaša 4 K in se plača meseca januarja  
vsakega leta.**

# **Zavarovanje na osmo vojno posojilo.**

**C. kr. avstrijski zaklad za vdove in sirote,  
zavarovalni oddelek,**

deželna poslovalnica **== v Ljubljani ==** Frančevo nabrežje 1

sprejema na temelju pogodbenega dogovora s c. kr. priv. življensko zavarovalnico

**avstrijski == FENIKS == na Dunaju**  
**zavarovanje na 8. vojno posojilo**  
**pod najugodnejšimi pogoji.**

Tako zavarovanje olajša vsakomur zajetje VIII. vojnega posojila z malimi delnimi vplačili v daljši ali krajši  
dobi. Premije se morejo plačati tudi z vojnim posojilom osme in prejšnjih izdanj.

POJASNILA dajejo naše okrajne poslovalnice v Črnomlju, Kamniku, Kočevju, Kranju, Krškem, Litiji,  
Ljubljani (Frančevo nabrežje 1-I.), Logatcu, Postojni, Radovljici in Rudolfovem in naši pooblašeni zastopniki.